

EDUSKUNNAN VASTAUS 305/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi merimiesten vuosilomalain, merityöaikalain ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi merimiesten vuosilomalain, merityöaikalain ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta (HE 264/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 16/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

merimiesten vuosilomalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 36 § ja

muutetaan 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 2, 4, 5, 12 ja 13 kohta, 4, 6, 12 ja 14 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 19 §:n 3 momentti, 24 §:n 4 momentti sekä 26, 27 ja 29 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 782/1988 ja 5 kohta laissa 1441/1992, 4 § osaksi laissa 592/1986, 6 § ja 16 §:n 2 momentti laissa 592/1986, 14 ja 27 § osaksi laissa 334/1996, 17 §:n 2 momentti laissa 954/2000, 24 §:n 4 momentti laissa 153/2001 ja 26 § laissa 334/1996, seuraavasti:

1 §

Soveltaisala

— — — — —
Tätä lakia ei sovelleta myöskään työhön, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna näihin rinnastettavana työnä tai jota tehdään seuraamatta alusta vain sen ollessa kiinnitettynä laituriin tai varmalla ankkuripaikalla, jos mainitut työt kuuluvat vuosilomalain (162/2005) alaan.

2 §

Vuosiloman pituus

Työntekijällä on oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä.
— — — — —

3 §

Työssäolopäivien veroiset päivät

— — — — —
Työssäolopäivien veroisina pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä työsuhteen kestäessä on ollut estynyt suorittamasta työtä:
— — — — —

2) kertausharjoituksen, ylimääräisen palveluksen tai täydennyspalveluksen takia, jos hän on palannut työhön välittömästi tällaisen esteen lakattua;
— — — — —

4) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tai laivaväen lääkärintarkastuksista annetussa laissa (1171/2010) tarkoitetun tai työnantajan määräämän tai sairaudesta taikka tapaturmasta johduvan lääkärintarkastuksen vuoksi;

5) merityösopimuslain (756/2011) 5 luvussa säädetyn äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan aikana;
— — — — —

12) opintovapaalaissa (273/1979) tarkoitetun opintovapaan johdosta, kuitenkin enintään 30 päivää kahden peräkkäisen lomanmääräytymiskauden ajalta, jos työntekijä on välittömästi opintovapaan jälkeen palannut työnantajan hänelle osoittamaan työhön;

13) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaiseen, voimassa olevan oppisopimuksen edellyttämään tietopuoliseen opetukseen osallistumisen takia;
— — — — —

4 §

Vuosilomaoikeus

Työntekijällä on oikeus vuosilomaan kuuden täyden lomanmääräytymiskuukauden kuluttua työsuhteen alkamisesta ja tämän jälkeen aina kuuden kuukauden välein (*lomanmääräytymiskausi*) edellisen vuosilomaoikeuden syntymisestä.

Jos työntekijä on ollut merityösopimuslain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla hoitovapaalla, opintovapaalaissa tarkoitetulla opintovapaalla, asevelvollisena varusmiespalvelustaan tai si-

viilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan suorittamassa taikka jostain muusta tällaisesta syystä työsuhteen kestäessä estynyt suorittamasta työtä aikana, jota 3 §:n mukaan ei pidetä työssäoloajan veroisena vuosilomaa määrättäessä, alkaa uusi kuuden täyden lomanmääräytymiskuukauden pituinen jakso, jollei toisin sovita, 1 momentissa säädetystä poiketen, kun työntekijä palaa takaisin työhön.

6 §

Vuosiloman antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 5 §:ssä säädetystä riippumatta voidaan työntekijälle antaa vuosiloma tai sen osa merityösopimuslain 5 luvussa tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

Jos työntekijällä on kertynyttä vuosilomaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun lomanmääräytymiskauden alkaessa hänen palatessaan työhön, voidaan tämä loma antaa mainitulta lomanmääräytymiskaudelta annettavan vuosiloman yhteydessä.

12 §

Asevelvollisuus- ja siviilipalvelusajan vaikutus työsuhteen jatkumisaikaan

Edellä 2 §:n 1 momentissa ja jäljempänä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työsuhteen jatkumisaikaan ei lueta sitä aikaa, jona työ on keskeytynyt sen johdosta, että työntekijä on ollut asevelvollisena suorittamassa varusmiespalvelusta tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelusta.

14 §

Luontoisedut vuosiloman aikana

Palkkaan kuuluvat luontoisedut on vuosiloman aikana annettava vähentämättöminä.

Jos työntekijä ei loman aikana käytä hyväkseen luontoisetuja, hänellä on oikeus saada niistä rahakorvaus myös sunnuntailta, kirkolliselta juhlapyhältä, itsenäisyyspäivältä, jouluj-

juhannusaatolta, pääsiäislauantailta sekä vapunpäivältä. Jollei luontoisedun suuremmasta rahakorvauksesta ole sovittu, se lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen.

16 §

Vuosilomamatkat

Työntekijällä ei kuitenkaan ole oikeutta 1 momentissa tarkoitettuihin vapaisiin matkoihin, jos hän on aikaisemmin saman lomanmääräytymiskauden aikana saanut vastaavan etuuden, eikä myöskään sellaiselta lomanmääräytymiskaudelta, jonka aikana hän on käyttänyt merityösopimuslain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden vapaisiin matkoihin, jos vuosiloma tai sen osa on annettu 6 §:n mukaisesti merityösopimuslain 5 luvussa tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

17 §

Vapaiden matkojen kustannukset ja matkojen järjestäminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitetut matkat järjestää työnantaja. Hakemus matkakustannusten korvaamisesta tehdään kirjallisesti työ- ja elinkeinoministeriölle. Työnantajan oikeus korvaukseen valtion varoista raukeaa, jollei sitä ole haettu yhden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana oikeus korvaukseen on syntynyt. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutos siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Lomakorvauksena on kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta suoritettava palkka kahdelta ja puolelta päivältä.

19 §

Lomakorvauksen laskeminen ja antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 18 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettu oikeus lomakorvaukseen on myös asevelvollisena varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan suorittamaan ryhtyvällä työntekijällä, vaikka hänen työsuhteensa ei ole päättynyt.

24 §

Poikkeukset lain säännöksistä

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

26 §

Ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävä poikkeuslupa

Jos suomalainen alus tai sen osa on luovutettu ulkomaalaisen käyttöön, työ- ja elinkeinoministeriö voi aluksen omistajan hakemuksesta, varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, vapauttaa

ulkomaalaisen työnantajan noudattamasta tämän lain säännöksiä joko osittain tai kokonaan. Poikkeusta ei voida myöntää 2 §:ssä säädetystä vuosiloman pituudesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain, kun siihen on painavia syitä. Ennen luvan myöntämistä on pyrittävä varmistamaan, ettei poikkeusluvan myöntäminen aiheuta olennaisia muutoksia työntekijöiden tässä laissa säädettyyn asemaan. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

27 §

Poikkeusluvan ehdot

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain määräajaksi ja siihen voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Poikkeusluvan saaneen työnantajan tai aluksen päällikön on viivytyksettä ilmoitettava työ-

ja elinkeinoministeriölle luvan perusteena olevien olosuhteiden muutoksista. Sanotuissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi poikkeuslupa liitettyjä ehtoja voidaan muuttaa. Jos muutosten katsotaan vaarantavan työntekijöiden edellä tarkoitettua asemaa, poikkeuslupa voidaan peruuttaa.

Lupa voidaan peruuttaa myös, jos siinä asetettuja ehtoja ei noudateta.

29 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Ulkomaanliikenteessä toimivissa aluksissa asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

merityöaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merityöaikalain (296/1976) 16, 16 a ja 16 b §, sellaisina kuin ne ovat, 16 § laissa 151/2001, 16 a § laissa 335/1996 sekä 16 b § laeissa 435/1984 ja 335/1996, ja
muutetaan 14 §:n 2 momentti, 19 b §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 §, sellaisina kuin niistä ovat 19 b §:n 3 momentti laissa 969/2008 sekä 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 § laissa 151/2001, seuraavasti:

14 §

Vastikkeena suoritettava ylityökorvaus

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin nou-

datettava, mitä merimiesten vuosilomalaissa (433/1984) on säädetty vuosilomapalkan maksamisesta, loman antamissatamasta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta.

19 b §

Miehistön vaihtokustannusten korvaaminen

—————
 Työnantajalla ei ole tämän pykälän nojalla oikeutta saada valtiolta korvausta merityösopimuslain (/) 3 luvun 4 §:ssä eikä merimiesten vuosilomalain 16 §:ssä tarkoitetuista matkoista.

20 b §

Säännösten pakottavuus ja poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella

Työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, oikeus sopia toisin siitä, mitä 3—9, 12, 14, 19 ja 19 a §:ssä säädetään. Säännöllinen viikoittainen työaika ei kuitenkaan saa keskimäärin ylittää 40 tuntia enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

—————

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

21 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, 12 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti, 22 §:n 4 momentti ja 24 §,

sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentti laissa 336/1996 sekä 12 §:n 3 momentti ja 22 §:n 4 momentti laissa 152/2001, seuraavasti:

7 §

Valmiusajat ja työaika

Jos työntekijä on merityösopimuslain (756/2011) 4 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tai siihen rinnastettavalla tavalla taikka

muutoin sopimuksen mukaan velvollinen määräaikoina oleskelemaan vapaa-aikanaan aluksissa ja olemaan tarvittaessa heti valmiina ryhtymään työhön, on valmiuteen käytetty aika luettava kokonaisuudessaan työaikaan.

—————

8 §

Vuorokautinen ylityö

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitettusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestettävä yhdenjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

16 §

Ylityön korvauksena annettava vapaa-aika

Edellä 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomalaisissa (433/1984) säädetään vuosilomapalkan laskemisesta ja maksamisesta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta. Jos vapaa-aika annetaan työntekijän pyynnöstä poikkeuksellisesti lyhyehkönä, enintään kolmen päivän pituisena vapaana, voidaan sen ajankohdasta sopia sen estämättä, mitä edellä säädetään työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

22 §

Säännösten pakottavuus

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltäviä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

24 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2011